

УДК 378.091.8:339.92(477:4)

С. З. САЛЬНІКОВ

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО ЯК СУБ'ЄКТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті висвітлено характеристики соціального потенціалу студентської молоді України як суб'єкта євроінтеграції. Проаналізовано участь українського студентства в трьох основних революціях, які відбувались у період незалежності України. З'ясовано першочергові завдання української молоді в розбудові демократичного суспільства на засадах загальноєвропейських цінностей. Розглянуто шляхи й методи залучення культурного та інтелектуального потенціалу української молоді як головного рушія суспільних змін.

Ключові слова: студентська молодь, євроінтеграція, освіту, суспільні зміни.

Студентська молодь України посідає виняткове місце в соціальній структурі нашого суспільства. Молодь стала каталізатором багатьох соціально-політичних процесів, активно освоює загальнолюдські цінності і є рушієм розбудови новітнього суспільства. Яскравими проявами активної життєвої позиції української молоді стала її поведінка під час спроби державного перевороту 19–21 серпня 1991 р., під час фальсифікації результатів виборів у 2004 р. та безпрецедентний за масовістю рух на захист демократії, європейського майбутнього та людської гідності від початку революційних подій на Майдані. Водночас зміни державно-політичного та соціально-економічного устрою в нашій країні створили суттєво відмінну від попередніх часів ситуацію у сфері вищої освіти. Сам процес підготовки студентської молоді є досить складним і особливо актуальним сьогодні, коли українська держава прагне суттєвих перетворень, прямує до європейської інтеграції, формує таку модель державного організму, яка б найкраще забезпечувала життя кожної особистості. Разом з тим, низка проблем сучасної України (економічна криза, війна, анексія українських територій, євроінтеграційні процеси тощо) вимагають нових підходів до аналізу й вирішення багатьох проблем, пов'язаних зі свідомістю та поведінкою різних верств і соціальних груп. При цьому особливо актуалізується проблема соціальної активності молоді, відображення в її свідомості та поведінці суспільно-політичних перетворень сьогодення. Тому, враховуючи зростання потреби суспільства у високоосвіченій і свідомій молоді, стає соціально значущим визначення місця українського студентства в умовах європейської інтеграції.

Метою статті є висвітлення основних рис, функцій та особливостей українського студентства на шляху до євроінтеграції в ретроспективі від проголошення незалежності України до сьогодення.

У більшості соціологічних джерел до 90-х рр. ХХ ст. молодь розглянуто як єдину суспільно-політичну групу. Аналіз тенденцій соціального розвитку молоді в 1980–1990-х рр. дав змогу соціологам констатувати її внутрішню неоднорідність і поділ за типом соціальної активності. Вивченню молодіжної проблематики та впровадженню нових наукових підходів з дослідження молодіжного студентського руху присвячені праці таких учених, як: Л. Аза, Є. Бородін, Т. Голубоцька, О. Голубоцький, М. Головатий, В. Головенько, О. Корнієвський, В. Кулік, В. Купрій, М. Перепелиця, Л. Сокурянська, Н. Черниш, І. Шумський, С. Щудло, М. Якушик та ін. Фахівці провідних галузевих наукових установ – Інституту соціології НАН та Українського інституту соціальних досліджень ім. О. Яременка (раніше – науково-дослідного інституту проблем молоді) – одними з перших почали використовувати кількісні методи при дослідженні цієї соціальної групи. У 80-х рр. минулого століття почали публікувати наукові праці з проблематики молодіжних рухів та їх місця на політичній арені в країні. Від початку 90-х рр. ХХ ст., із проголошенням незалежності у вітчизняній уже українській науці починають публікувати праці, присвячені студентським рухам, їх місцю в історії. У 1993 р. виходить колективна праця «Молодь України: очікування, орієнтації, поведінка», яку можна вважати однією з перших спроб науково осмислити категорію «молодь» з погляду студентських рухів, які з'явилися вже в незалежній Україні [10, с. 156–158]. Авторами Інституту соціології НАНУ (В. Пилипенко, А. Вишняк та ін.) здійснено комплексний аналіз питань життєдіяльності молоді України, яка перебувала в умовах радикальних змін, що відбувались тоді в суспільстві. Розглядаються концептуальні підходи до дослідження соціальної активності молоді, ставлення до громадсько-політичних об'єднань і рухів, взаємодія різноманітних молодіжних організацій, проблеми та перспективи національного молодіжного руху. Монографія підкріплена емпіричними даними, де розглянуто самоуправлінську діяльність молоді як форму соціальної активності. Велику увагу приділено обговоренню питань соціокультурної активності молодих людей. У дисертації В. Головенька подано ретроспективний аналіз формування та становлення активності студентської молоді [2]. У той час організовували круглі столи з метою обговорення проблематики дослідження історії тогочасного студентського руху. Протягом 1990-х рр. вивчали різні сфери життя студентства та молоді. Проблему співвідношення молодіжного та студентського рухів починали порушувати в дисертаційних роботах, а дослідник молодіжних рухів сучасності І. Близнюк зазначає, що в 1990-х рр. студентство стали згадувати й у наукових довідниках [1, с. 24].

Отже, аналізуючи літературу, в якій відображено історію рухів студентської молоді в 1980–1990-х рр., можна сказати, що студентське життя не було предметом спеціальних досліджень у той час.

Наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. ХХ ст. у науковій думці починають вивчати феномен створення тогочасних молодіжних рухів, які зароджувались ще в СРСР. В ті часи всі неформальні течії сприймали по-різному, причому не завжди позитивно, і така тенденція зберігалась навіть у перші роки після здобуття незалежності. Розвиток неформальної молодіжної ініціативи по-різному сприймали (відображали) у радянській науці, переважно негативно. Зрозуміло, що це було зумовлено тогочасною політикою влади. Оскільки, на нашу думку, молодіжні рухи та ініціативи виступають суб'єктами багатьох державотворчих процесів, не згадати їх еволюцію та відображення в українській науці ми не можемо (незважаючи на відсутність комплексних досліджень із цього питання в той час, науковий інтерес до цієї проблематики зберігався).

І. Близнюк виокремлює три етапи осмислення історії молодіжного студентського руху [1, с. 121]:

1) радянський: еволюція від різкого неприйняття неформального руху, нищівної критики до спроб поставити цю проблему на науковий рівень;

2) перші роки незалежності: ототожнення з розвитком гуманітарних наук, зокрема історії та соціології. Протягом першого десятиліття незалежності з'являються проблеми методологічного характеру, дуже повільний доступ до архівних матеріалів, переважання публіцистичної літератури над науковою. Починають з'являтися вузькоспрямовані кількісні дослідження;

3) сучасний (з 2000 р.): поява низки фундаментальних досліджень молодіжного руху (Інститут соціальних досліджень, ІС НАН, Ц. Розумкова), в яких належним чином висвітлено ретроспективу неформального, а також низки праць узагальнювального характеру.

Аналіз фактологічних і наукових джерел дає змогу стверджувати, що новий етап політичної активності молодих українців у суспільстві розпочався в кінці 1980-х рр. з виникнення студентських громадських організацій, товариств і спілок, що стало результатом боротьби проти комуністичної ідеології та її впливу на суспільство. Так, студентське братство Львівського державного університету стало альтернативою комсомолу. Ініціативний комітет зі створення Української студентської спілки (УСС) розпочав свою роботу в період походу по козацьких місцях, який був організований і проведений студентами Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка в серпні 1989 р. Новостворені організації студентів у лютому 1990 р. ініціювали проведення акції студентського єднання. Ця акція планувалася як страйк, і в подальшому проводилась у різноманітних формах: пікети, мітинги та страйки, які мали місце у вищих навчальних закладах Харкова, Києва, Дніпропетровська та Львова [3]. Вперше ідею проведення протестної акції в Києві було оприлюднено влітку 1990 р. Учасники акції поставили за вимогу рішуче реформування всіх сфер суспільно-політичного та економічного життя, але домогтися цього можна було тільки шляхом радикальних дій. А 2 жовтня 1990 р. молодь зініціювала зага-

льнонаціональний протест, який тривав 16 днів і увійшов в українську історію як Революція на граніті – перший успішний політичний протест ненасильницького характеру проти діючої влади в УРСР, що став поштовхом до демократизації українського суспільства.

Подальшим прикладом таких акцій стали Помаранчева революція та Революція Гідності.

Помаранчева революція 2004 р., яка стала для української молоді *своєрідним тестом на демократичність*, який знов показав, що студентська молодь засвідчила свою спроможність бути провідником соціально-політичних змін. Тоді студентство виявило себе як перспективний чинник демократизації українського суспільства та довело свою здатність уособлювати його майбутнє. У контексті нашої статті важливим є те, що політична активність молоді, таким чином, набула важливого державотворчого сенсу, забезпечивши істотний перелом у процесі демократичного розвитку нашої держави [11].

Нового виміру студентський рух набув у листопаді 2013 р. – Революція Гідності почалася саме зі студентського руху опору проти існуючого режиму, як протест, викликаний відходом політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу [5, с. 12]. І знову саме студенти показали себе головним рушієм та енергією Революції Гідності, однією зі складових якої була боротьба за інтеграцію України в Європу. На сьогодні саме нова молодіжна генерація починає диктувати порядок денний для політикуму. Разом з тим, приклади подібних активних проявів характерні для різних етапів історії багатьох європейських країн. Студентські ініціативи неодноразово переростали в серйозний соціальний спротив застарілій нерелевантній системі й у подальшому призводили до запровадження інновацій у всі сфери суспільного життя (події 60-х рр. ХХ ст. у Франції, 70-х рр. ХХ ст. – в Угорщині та Польщі, 80–90-х рр. ХХ ст. – у Німеччині).

На думку багатьох дослідників, сьогоденна соціально-політична участь молоді в суспільних процесах має цілий ряд відмінних рис: по-перше, вона може розвиватися не тільки в нових історичних умовах; по-друге, часто її ініціаторами виступають політичні партії або державні та регіональні владні структури, але при цьому здійснюється запозичення закордонних демократичних форм, і все це за умови низького рівня представництва молоді в структурах усіх гілок влади. Часто ситуація характеризується й помітною слабкістю студентського руху, браком чітких політичних інтересів та відсутністю сильної, артикульованої молодіжної політики (яка у свою чергу, має стимулювати прояв політичних інтересів), низьким рівнем політичної культури, амбіційністю (часто безпідставною) молодіжних політичних лідерів та відсутністю в багатьох із них харизми, гостро недостатнім досвідом політичної участі та повною відсутністю консолідуючої

ідеї, а також дуже часто підпорядкованістю владним структурам та дуже низьким рівнем матеріального забезпечення.

Таким чином, на цьому етапі суспільного розвитку нашої держави набуває актуальності дослідження студентства в багатьох соціальних контекстах. Будучи соціальною групою, молодь найбільш схильна до нововведень і найменше прив'язана до стереотипів. Молодь – *це вже не пасивні споживачі соціальних цінностей, послуг, товарів масового попиту й політичних привілеїв* [9].

Також не варто забувати про таку системотвірну характерну рису страти студентства, як професійне навчання й підготовка до трудової діяльності. Зміни, які відбулися за останні роки, є яскравим відображенням впливу геополітичних процесів на студентство, оскільки сучасна молодь є чи не найбільш інформативно насиченою суспільною стратою завдяки відкритим джерелам інформації та ресурсам мережі Інтернет. Ця обставина спонукає до всебічного аналізу та переоцінки цінностей, внутрішньодержавних пріоритетів стосовно студентства, які були нав'язані попередньою системою. Сьогоднішня реальність, у свою чергу, спонукає до рішучих дій, спрямованих на формування молодіжного вітчизняного середовища і встановлення домінування демократичних цінностей та стандартів на базі збереження новоствореної й удосконалення старої систем цінностей та ідей, які представляють витоки української державності, стимулюють соціальну адаптивність студентів до нових соціально-політичних реалій. Оскільки і держава, і саме суспільство зацікавлені в студентській молоді як в активній соціальній силі, розглянемо деякі системотвірні аспекти формування молодіжно-студентської страти у площині реалій сучасної української системи освіти.

У вказаному контексті як специфіка молоді як соціальної групи, так і перебування українського суспільства у сформованій соціально-політичній та соціально-економічній ситуаціях, першочерговими ставлять завдання формування ідеологічних переваг та ціннісних векторів студентів українських вишів, що включає в себе безперервний моніторинг представників педагогічної сфери і залучення органів влади. На початок 2014/15 навчального року в Україні нараховувалося 1 млн 676 тис. студентів (1 млн 438 тис. у ВНЗ III–IV рівня акредитації та 238 тис. у ВНЗ I–II рівня акредитації) [8].

На сьогодні цілком достатньою мірою, на нашу думку, сформовані національні освітні переваги й визначені стратегії створення оновленої моделі вищої освіти європейського зразка, згідно з Болонським процесом, до якого Україна приєдналась у травні 2005 р. Слід зазначити, що ставлення до «болонізації» системи національної вищої освіти наразі є досить неоднозначним: від прихильності до гострої критики, від стриманої зваженості й прагматизму до абсолютного неприйняття її основних принципів та засад.

До безперечних переваг слід віднести й те, що участь у системі – це не лише активна взаємодія людей з академічної точки зору, або взаємодія

вищих навчальних закладів – це взаємодія держав загалом, як чинник підвищення мобільності студентів, викладачів та дослідників, усі переваги якого важко переоцінити.

Очевидно, що «болонізація» навчального процесу в українських вищих навчальних закладах має сприяти студентському самовираженню, що в основному забезпечується такими трьома факторами, як: мобільність, привабливість та працевлаштування. Оскільки європейська система освіти побудована так, що навчальний процес перетинається з наукою, і талановиті студенти мають можливість долучатись до науково-дослідної діяльності ще в університетських аудиторіях, наслідки такої взаємодії можуть кардинально вирішити питання формування майбутньої вітчизняної наукової еліти безпосередньо в середовищі навчального закладу. Однією з проблем, з якою ми вже стикаємось, є диспропорція між рівнем готовності вітчизняного освітнього середовища до поступового прийняття засад Болонської системи освіти та правил, на яких він базується. Викладацький склад не готовий а іноді просто не хоче змінюватись та підлаштовуватись під європейські стандарти [7]. Як будь-яка інтеграція, Болонський процес має свої недоліки (відсутність безкоштовного навчання, зменшення кількості навчальних закладів – і як наслідок для України – зменшення кількості робочих місць). Однак на сьогодні рівноцінної альтернативи приєднання України до європейського співтовариства, а відтак – і до Болонського процесу просто немає, тому необхідно крок за кроком працювати над вітчизняною освітою: підвищувати якість, знищувати корупцію, змінювати стандарти викладання тощо.

Приєднання до ЄС призведе до якісної конкуренції серед навчальних закладів, боротьба за право на існування, у свою чергу, має зміцнити вітчизняну освіту та зробити її конкурентоспроможною. Протягом 2015–2016 рр., 80 вишів та філій припинили своє існування через неналежну якість навчання. Міністерство освіти і надалі буде скорочувати кількість ВНЗ, оскільки для забезпечення якості необхідно поступатися кількістю навчальних закладів [6]. Освітні проєвропейські реформи наразі впроваджуються дуже повільно, і прогнозувати, як буде виглядати український освітній простір через кілька років, доволі важко.

Не можна заперечувати того факту, що на сучасному етапі інтеграція України в європейський освітній простір вплине на прискорення еміграційних процесів, позаяк деяка частина українських студентів пов'язує свою професійну діяльність з країнами ЄС або США. Досить часто в матеріалах деяких міжнародних освітніх організацій акцентовано необхідність стримувати «відплив мізків». Прикладом може бути Литва, яка має найвищий рівень міграції в ЄС – понад 600 000 її громадян працюють за кордоном. Таким чином, з усього обсягу робочої сили цієї країни, який становить 1 465 000 осіб, 40% проживають за кордоном. Студентство Литви в пошуках кращих навчальних закладів та більш стрімкого кар'єрного зростання виїждить за кордон. Місцеві компанії часто не можуть знайти працівників з

відповідними вміннями та навичками. Інші європейські посткомуністичні країни, у тому числі Польща, також мають аналогічні проблеми, що спонукало їх запустити цілий ряд урядових ініціатив, спрямованих на збереження висококваліфікованого кадрового потенціалу в межах держави, а також створення умов для повернення на батьківщину «цінних кадрів» із-за кордону [4].

Тому, на нашу думку, на часі цілком логічно впливає потреба якісних і кількісних досліджень різних аспектів фахового зростання й перспектив самореалізації українських студентів різних спеціальностей у майбутній професійній діяльності, адже саме професіоналізм є запорукою побудови надійного суспільства, відповідного європейським стандартам.

Висновки. Важливою умовою розгляду українського студентства як суб'єкта євроінтеграційних процесів є вивчення молоді не просто як демографічної групи, а прийняття її як самостійного суб'єкта суспільно-політичних відносин. Сьогодні однією з особливостей студентства в Україні є те, що ця страта не має на меті завоювати державну владу, а зазвичай створює системи груп тиску, під впливом яких формується державна політика.

Лише в тому випадку, коли політичні партії, уряд, законодавці відійдуть від розгляду молодіжних рухів лише як об'єктів впливу та створиться ефективна система пошуку шляхів взаємодії й діалогу, можливе вирішення проблеми посилення ролі молодіжних ініціатив у соціальному просторі, формування раціонального плюралізму, урахування конкретних нагрітих інтересів молоді, посилення громадської активності молоді, підвищення її впливу та конкурентоспроможності в соціальному середовищі.

Перспективи подальших досліджень передбачають вивчення та детальне дослідження механізмів активізації студентства, удосконалення взаємодії студентських рухів і публічного адміністрування, стану та перспектив розвитку студентських ініціатив в умовах децентралізації та європейської інтеграції України.

Оскільки політичні зміни є невід'ємною частиною політичного процесу будь-якої країни, це можуть бути еволюційні зміни, реформи і навіть революції. Процес залучення молоді до участі у політиці є вагомим кроком до найшвидшого відходження від спадщини радянської бюрократії. При цьому важливою функцією соціальних інститутів є формування цілісної політичної свідомості молоді.

Активність молоді у сфері позанавчальної діяльності пов'язана з ефективністю системи освіти. Конкурентоспроможність спеціаліста на ринку праці можуть забезпечити лише гарна якість здобутої освіти, безперервне самовдосконалення особистості та навчання протягом усього життя людини. Разом з тим, ми маємо всі підстави стверджувати, що, попри певні труднощі, українське студентство своєю участю в соціальних перетвореннях в Україні заслуговує на вільний професійний і освітній вибір. Оскільки першочерговою метою Болонського процесу є саме підготовка в системі вищої освіти конку-

рентоспроможного спеціаліста на ринку праці, то реалізація цієї стратегічної мети передбачає трудову та академічну мобільність студентської молоді для підвищення освітнього рівня та здобуття можливості освіти в різних ВНЗ Європи, хоча сама необхідність розширення діапазону професійних компетенцій майбутніх спеціалістів та фахівців викликає ряд логічних питань щодо реальної професійної реалізації на теренах України.

Тільки якщо виховання молодого покоління буде здійснюватися за демократичними нормами та буде побудоване на принципах патріотизму, громадської відповідальності, довіри до державної влади, політичної культури й толерантності, можна очікувати вдалу інтеграцію молоді в економічний, соціальний та політичний простір, адже саме це є гарантією сталого розвитку суспільства й запорукою його стабільності.

Список використаної літератури

1. Близнюк І. В. Сучасний молодіжний рух в Україні (1980-ті–2008 рр.): історіографія : дис. ... канд. іст. наук. Переяслав-Хмельницький, 2010. 24 с.
2. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті (історико-політологічний аналіз основних періодів) : дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1995. 160 с.
3. Громенко С., Бондарук Л. Перший Майдан. 25 років Революції на граніті. *Дзеркало тижня. Україна*. 2015. URL: <http://gazeta.dt.ua/socium/pershiy-maydan-25-rokiv-revoluyuciyi-na-graniti-.html>.
4. Даннетт К. Відтік мізків з України може принести їй несподівані «бонуси». *Gazeta.ua*. 2015. URL: https://gazeta.ua/articles/dunnett/_vidtik-mizkiv-z-ukrayini-mozhe-prinesti-yij-nespodivani-bonusi/625184.
5. Жекало Г. І. Особливості політичних протиріч та конфліктів у сучасній Україні. URL: <http://lgaki.info/g-i-zhekalom-ivano-frankivsk-osoblivosti-politichnih-protirich-ta-konfliktiv-u-suchasniy-ukrayini>.
6. Звіт Міністерства освіти і науки України за 2015 рік. *Міністерство освіти і науки України*. 2016. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/zvit-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-za-2015-rik.html>.
7. Калінічева Г. Євроінтеграційний поступ системи вищої освіти України: нові можливості чи нові проблеми? *Віче*. 2009. URL: <http://www.viche.info/journal/1594/>.
8. Кількість студентів на початок 2014/15 навчального року. *UA Frontier Статистика України: візуалізація*. 2015. URL: <http://uafrontier.com/kilkist-studentiv-na-pochatok-2014-2015-navchalnogo-roku>.
9. Кошицька О. «Молодий я, молодий...». *Альтернативне молодіжне видання*. 2008. URL: <http://gvercym.ucoz.ua/forum/2-11-1>.
10. Молодежь Украины. Ожидания, ориентации, поведение / В. Е. Пилипенко, А. И. Вишняк, Е. А. Донченко ; АН Украины, Ин-т социологии. Киев : Наук. думка, 1993. 159 с.
11. Паніна Н. Демократизація в Україні та помаранчева революція у дзеркалі громадської думки. *Дзеркало тижня. Україна*. 2006. URL: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/demokratizatsiya_v_ukrayini_ta_pomarancheva_revoluyutsiya_u_dzerkali_gromadskoyi_dumki.html.
12. Патріотична молодь в сучасній Україні. *Івано-Франківська філія ВНЗ ВМУ-РоЛ («Україна»)*. 2014. URL: http://vmurol.if.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=115:2014-06-17-09-16-39&catid=49:2012-03-20-09-04-48&Itemid=92.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2017.

Сальников С. З. Украинское студенчество как субъект евроинтеграционных процессов

В статье освещены характеристики социального потенциала студенческой молодежи Украины как субъекта евроинтеграции. Проанализировано участие украинского студенчества в трех основных революциях, которые происходили в период независимости Украины. Выясняются первоочередные задачи украинской молодежи в развитии демократического общества на основе общеевропейских ценностей. Рассмотрены пути и методы привлечения культурного и интеллектуального потенциала украинской молодежи как главного двигателя общественных изменений.

Ключевые слова: студенческая молодежь, евроинтеграция, образование, общественные изменения.

Salnikov S. Ukrainian Students as a Subject of European Integration Processes

The article outlines the characteristics of the social potential of student youth of Ukraine as a subject of European integration. The author substantiates the ways and methods of attracting the cultural and intellectual potential of Ukrainian youth as the main driver of social change. Taking into account the growing need of society in highly educated and conscious young people, it becomes socially important to determine the place of Ukrainian students in the context of European integration.

The purpose of the article is to highlight the main features, functions and peculiarities of Ukrainian students on the path to European integration in the retrospect of the declaration of Ukraine's independence to the present.

Most of the sociological sources until the 90-ies of the twentieth century. the youth were seen as a single socio-political group. But analyzing the literature, which reflects the history of the movements of student youth in the period 1980-1990 we can say that student life has not become the subject of special research at that time.

The development of an informal youth initiative was widely perceived (reflected) in Soviet science, mostly negative. It is clear that this was due to the then policy of power. Since, in our opinion, youth movements and initiatives are the subjects of many state-building processes, we recall their evolution and reflection in Ukrainian science (despite the lack of comprehensive research on this issue at that time, the scientific interest in this issue persisted).

In scientific thought there are three stages of comprehension of the history of the student's student movement: the first stage – the Soviet one, the second – the first years of independence, the third – the modern, beginning in 2000. Analysis of factual and scientific sources allows us to state that the new stage in the political activity of young Ukrainians in society began in the late 1980s with the emergence of student community organizations, societies and unions, which was the result of the struggle against communist ideology and its influence on society.

The article mentions the most significant events initiated by student youth: The revolution on granite is the first successful political protest of a non-violent nature against the current power in the Ukrainian SSR, which has been an impetus for the democratization of Ukrainian society. A further example of such actions was the Orange Revolution (2004) and the Revolution of Attraction (2013).

«Bolonization» of the educational process in Ukrainian higher education institutions should promote student self-expression, which is mainly provided by three factors: mobility, attractiveness and employment.

Therefore, in our opinion, it is quite logical that the qualitative and quantitative research of various aspects of professional growth and the prospects of self-realization of Ukrainian students of different specialties in future professional activities is quite logical.

The conclusions state that the activity of youth in the field of educational activities is related to the effectiveness of the education system. Today, a concept of a system of education is needed that would help organizations to take advantage of the principles of democratization, humanism, continuity, fundamental education, the integration of education, science and production, and the complexity of learning.

Key words: *student youth, eurointegration, education, social changes.*